

---

## PEDESETLETNICA

K A J - ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST, KULTURU  
(1968. – 2018.)

Dobopis ob navuku i meštiriji jezika materinskoga, historije i vezdašnjice

*Poštovani čitatelji, suradnici i prijatelji!*

U 2018., obljetnički višestruko značajnoj godini za časopis *Kaj – uz 50-letnicu* redovitog izlaženja (*uz pola stoljeća časopisa Kaj u hrvatskoj kulturi i znanosti*) i 45-letnicu njegova nakladnika *Kajkavskoga spravišča*, uz 95. obljetnicu rođenja i 35. smrti Kajeve pokretača književnika *Stjepana Draganića* (1923. – 1983.) – dopustimo si nekoliko osnovnih naznaka: Od 1968. godine – kad ga je kao (književno) povijesni projekt (i ostvarenje Krležine želje) pokrenuo književnik i filmski scenarist *Stjepan Draganić* (isprva kao *časopis za kulturu i prosvjetu*) – *Kaj*, časopis za književnost, umjetnost, kulturu bavi se sveukupnom jezičnom, kulturnom i umjetničkom podlogom cijeloga kajkavskoga govornoga područja RH kao temeljnim vrijednostima matične hrvatske kulture i znanosti. Znanstvenog je i publicističkog profila, s desetak stalnih rubrika i više od 20 uglednih znanstvenika i umjetnika, suradnika u svakom broju. Nakladnik mu je (od 1975.) kulturno-znanstvena udruga *Kajkavsko spravišče*, društvo za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti. Ocijenjen je “najznačajnijim medijem za afirmaciju i očuvanje kajkavskog identiteta” (M. Kolar). S ovim dvobrojem, objavljen je 351 *Kajev* broj u 240 svezaka.

Materinski kajkavski, osnovnim je sadržajem i poticajem časopisa, i to kao: jezik izgrađene višestoljetne književne (i znanstvene, administrativne...) tradicije; materinski jezik brojnih i živih zavičajnih idioma više od milijun izvornih govornika; stvaralački jezik suvremene (postmoderne) kajkavske književnosti. *Raznolikost tema* u skladu je s kajkavskom zemljopisnom opsežnošću (koju čini osam regija), dok razina i tematika tekstova svjedoče o *udjelu kajkavskoga integriteta* u srednjoeuropskom kulturnom krugu. Uz opsežan filološki tematski krug, Ka-

jev značajan korpus čine povijesnoumjetnički temati, osobito tekstovi o sakralnoj graditeljskoj baštini svih kajkavskih krajeva, arhitekotnsko-urbanistički opisi burgova, dvoraca, tradicijske arhitekture i povijesnoumjetničkih znamenitosti Zagreba... Naslovi rubrika najbolje opimjeruju njegov časopisni i tematski profil. Autor je likovnog rješenja naslovnice akademski slikar grafičar Frane Paro. [Vidi enciklopedijsku natuknicu o *Kaju* od str. 153 ovoga dvobroja, 1-2/2018., *op. ur*]

Početkom 1968., *Kaj* je nastao inicijativom kajkavskih pjesnika – među kojima su, uz prvog i dugogodišnjeg glavnog i odgovornog urednika Stjepana Draganića, osnivačima bili Andela Vokaun Dokmanović, Fran Koncelak, Melita Runje i Benedikt Tumpa. Toj se grupi, ujedno i članovima redakcijskog odbora, pridružuju: Ljubica Duić, Tomislav Stunić i slikar Zorislav Drempetić Hrčić (autor likovne opreme prvih brojeva časopisa i naslovnice). U *Analitičkoj informaciji o časopisu "Kaj" i o posebnim izdanjima (1968-1977)* – tiskanoj kao posebno izdanje Kajkavskoga spravišča, 1977. – Ivo Šuste i Stjepan Draganić (uz suradnju Vladimira Oštrića i Jasne Lay) zapisali su: "(...) Tako je inicijativom kajkavskog pjesnika Stjepana Draganića osnovan časopis 'Kaj', a potpisnici akta za registraciju bili su: Andela Vokaun-Dokmanović, Melita Runje, Fran Koncelak, Stjepan Bence, Benedikt Tumpa, i Stjepan Draganić. (...) Sekretarijat za unutrašnje poslove grada Zagreba dao je o tome svoje rješenje i potvrdu pravila 9. prosinca 1967. godine (broj 14-3/1-35754/1-1967.). Nakon obavljenih priprema časopis je počeo izlaziti od početka 1968. godine."

Književnopovijesno, pojavivši se 118 godina po prestanku izlaženja *Danice zagrebečke*, *Kaj* je često bio prvi, ili čak jedini, dokaz i znak o kulturnoj, jezičnoj i spomeničkoj hrvatskokajkavskoj baštini, *ukratko - kajkavskom kontekstu hrvatske kulture kao njenom višestoljetnom integrativnom temelju.*

\*\*\*

*Poštovani čitatelji,*

u raznolikosti devet rubrika prvog obljetničkog dvobroja, 1-2 /2018., ugledni autori /suradnici - njih 20 – ispisali su 26 tekstova (među kojima 4 primarno znanstveno kategorizirana i 10 stručnih).

Nažalost, u višestruko jubilarnoj, 2018. godini – kad bilježimo rezultate trajnih kulturoloških programa, svjedočimo, u tuzi, odlascima onih najboljih među nama, suvremenih hrvatskih značajnika: do prije osam mjeseci nestora književne kajkavijane *†prof. dr. sc. Jože Skoka*, a upravo ovim Kajevim dvobrojem opraštamo se od dragog nam *†dr. sc. Tomislava Premerla*, predsjednika Kajkavskoga spravišča, istaknutog arhitekta, znanstvenika, pisca i umjetnika. *Nek mu je gloria vekivečna!*

*B. P. (Uredništvo)*